

ΟΔΗΓΙΑ 89/48/ΕΟΚ

του Συμβουλίου της 21ης Δεκεμβρίου 1988 σχετικά με ένα γενικό σύστημα αναγνώρισης των διπλωμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που πιστοποιούν επαγγελματική εκπαίδευση ελάχιστης διάρκειας τριών ετών. Επίσημη εφημερίδα αριθ L 019 της 24/01/1989 σ. 0016 - 0023 Φινλαδική ειδική έκδοση: Κεφάλαιο 6 τόμος 2 σ. 0192 Σουηδική ειδική έκδοση: Κεφάλαιο 6 τόμος 2 σ. 0192

ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 21ης Δεκεμβρίου 1988

σχετικά με ένα γενικό σύστημα αναγνώρισης των διπλωμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που πιστοποιούν επαγγελματική εκπαίδευση ελάχιστης διάρκειας τριών ετών

(89/48/ΕΟΚ)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη: τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, και ιδίως τα άρθρα 49, 57 παράγραφος 1 και 66, την πρόταση της Επιτροπής (1),

Σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2),

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (3),

Εκτιμώντας:

ότι, δυνάμει του άρθρου 3 στοιχείο γ) της συνθήκης, η εξάλειψη των εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων και των υπηρεσιών μεταξύ των κρατών μελών αποτελεί έναν από τους στόχους της Κοινότητας· ότι, για τους υπηκόους των κρατών μελών, συνεπάγεται ιδίως την ευχέρεια να εξασκούν επαγγελματική δραστηριότητα, ως ελεύθεροι επαγγελματίες ή μισθωτοί, σε κράτος μέλος εκτός από εκείνο στο οποίο απέκτησαν τα επαγγελματικά τους προσόντα·

ότι οι διατάξεις που έχει μέχρι σήμερα θεσπίσει το Συμβούλιο και δυνάμει των οποίων τα κράτη μέλη αναγνωρίζουν αμοιβαία και για επαγγελματικούς σκοπούς τα διπλώματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που χορηγούνται στο έδαφός τους, αφορούν λίγα επαγγέλματα· ότι το επίπεδο και η διάρκεια της εκπαίδευσης που αποτελούσε προϋπόθεση για την πρόσβαση στα επαγγέλματα αυτά είχαν ρυθμιστεί νομοθετικά με τρόπο ανάλογο σε όλα τα κράτη μέλη ή είχαν αποτελέσει

αντικείμενο της ελάχιστης εναρμόνισης που ήταν αναγκαία για τη δημιουργία αυτών των τομεακών συστημάτων αμοιβαίας αναγνώρισης των διπλωμάτων·

ότι, προκειμένου να υπάρξει σύντομη ανταπόκριση στην προσδοκία ευρωπαϊών πολιτών που είναι κάτοχοι διπλωμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με τα οποία πιστοποιείται επαγγελματική εκπαίδευση και τα οποία έχουν χορηγηθεί σε κράτος μέλος εκτός από εκείνο στο οποίο θέλουν να εξασκήσουν το επάγγελμά τους, πρέπει να εφαρμόζεται και μια άλλη μέθοδος αναγνώρισης αυτών των διπλωμάτων η οποία να διευκολύνει, για τους πολίτες αυτούς, την άσκηση όλων των επαγγελματικών δραστηριοτήτων για τις οποίες απαιτείται, σε ένα κράτος μέλος υποδοχής, εκπαίδευση πέραν της δευτεροβάθμιας, εφόσον διαθέτουν τέτοια διπλώματα που τους προετοιμάζουν για τις δραστηριότητες αυτές, πιστοποιούν τη συμπλήρωση κύκλου σπουδών τουλάχιστον τριών ετών και έχουν χορηγηθεί σε άλλο κράτος μέλος·

ότι αυτό το αποτέλεσμα μπορεί να επιτευχθεί με τη δημιουργία γενικού συστήματος αναγνώρισης των διπλωμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, που πιστοποιούν επαγγελματική δραστηριότητα ελάχιστης διάρκειας τριών ετών· ότι, όσον αφορά τα επαγγέλματα, για την άσκηση των οποίων η Κοινότητα δεν έχει ορίσει το ελάχιστο επίπεδο των αναγκαίων προσόντων, τα κράτη μέλη διατηρούν την ευχέρεια να ορίζουν το επίπεδο αυτό, ούτως ώστε να εγγυώνται την ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχονται στο έδαφός τους· ότι, ωστόσο, τα κράτη μέλη δεν μπορούν, χωρίς να παραγνωρίζουν τις υποχρεώσεις που ορίζονται στο άρθρο 5 της συνθήκης, να επιβάλλουν σε υπήκοο κράτους μέλους να αποκτά προσόντα τα οποία τα εν λόγω κράτη μέλη απλώς περιορίζονται να ορίζουν με

αναφορά στα διπλώματα που χορηγούν στα πλαίσια του εθνικού εκπαιδευτικού τους συστήματος, ενώ ο ενδιαφερόμενος έχει ήδη αποκτήσει το σύνολο ή μέρος των προσόντων αυτών σε άλλο κράτος μέλος· ότι, κατά συνέπεια, κάθε κράτος μέλος υποδοχής στο οποίο είναι κατοχυρωμένο νομοθετικά ένα επάγγελμα είναι υποχρεωμένο να λαμβάνει υπόψη του τα προσόντα που αποκτώνται σε άλλο κράτος μέλος και να εκτιμά αν αυτά αντιστοιχούν στα προσόντα που απαιτεί·

ότι η συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών είναι δυνατό να διευκολύνει την τήρηση των υποχρεώσεων αυτών· ότι, κατά συνέπεια, πρέπει να μεθοδευτεί η συνεργασία αυτή·

ότι πρέπει να προσδιοριστεί ιδίως, η έννοια της νομοθετικά κατοχυρωμένης επαγγελματικής δραστηριότητας ώστε να ληφθούν υπόψη διάφορες εθνικές κοινωνιολογικές πραγματικότητες· ότι εμπίπτει στην εν λόγω έννοια όχι μόνο η επαγγελματική δραστηριότητα, η πρόσβαση στην οποία εξαρτάται σε ένα κράτος μέλος από την κατοχή διπλώματος, αλλά και εκείνη στην οποία η πρόσβαση είναι ελεύθερη, όταν ασκείται από επαγγελματικό τίτλο που προσδίδεται σε όσους συγκεντρώνουν ορισμένα προσόντα· ότι οι επαγγελματικές ενώσεις ή οργανώσεις οι οποίες απονέμουν παρόμοιους τίτλους στα μέλη τους και οι οποίες είναι αναγνωρισμένες από τις δημόσιες αρχές, δεν μπορούν να επικαλεστούν τον ιδιωτικό τους χαρακτήρα για να αποφύγουν την εφαρμογή του συστήματος που προβλέπει η παρούσα οδηγία·

ότι είναι επίσης αναγκαίο να οριστούν τα χαρακτηριστικά της επαγγελματικής πείρας ή της πρακτικής άσκησης προσαρμογής που μπορεί να απαιτεί, πέρα από το δίπλωμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, το κράτος μέλος υποδοχής από τον ενδιαφερόμενο, όταν τα προσόντα του δεν αντιστοιχούν στα προσόντα που ορίζονται από τις εθνικές διατάξεις·

ότι μπορεί επίσης να θεσπιστεί αντί της πρακτικής άσκησης προσαρμογής δοκιμασία επάρκειας· ότι και οι δύο δοκιμασίες θα έχουν ως αποτέλεσμα τη βελτίωση της κατάστασης στον τομέα της αμοιβαίας αναγνώρισης των διπλωμάτων μεταξύ των κρατών μελών και, συνεπώς, τη διευκόλυνση της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων στο εσωτερικό της Κοινότητας· ότι στόχος τους είναι η αξιολόγηση της ικανότητας του μετανάστη, ο οποίος έχει ήδη εκπαιδευτεί επαγγελματικά σε άλλο κράτος μέλος, να προσαρμοστεί στο νέο του επαγγελματικό περιβάλλον· ότι η δοκιμασία επάρκειας θα παρέχει στο μετανάστη το πλεονέκτημα της μείωσης της περιόδου προσαρμογής· ότι, κατ' αρχήν, η επιλογή μεταξύ της πρακτικής άσκησης προσαρμογής και της δοκιμασίας επάρκειας πρέπει να γίνεται από το μετανάστη· ότι, πάντως, λόγω της φύσεως ορισμένων επαγγελμάτων, πρέπει να επιτρέπεται στα κράτη μέλη να επιβάλλουν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, είτε την πρακτική άσκηση είτε τη δοκιμασία· ότι, ειδικότερα, οι διαφορές μεταξύ των νομικών συστημάτων των κρατών μελών, έστω και αν είναι λιγότερο ή περισσότερο σημαντικές ανάλογα με το κράτος μέλος, δικαιολογούν ειδικές διατάξεις, δεδομένου ότι η εκπαίδευση, την οποία πιστοποιεί το δίπλωμα, πιστοποιητικό ή άλλος τίτλος σ' έναν τομέα του δικαίου του κράτους μέλους καταγωγής, δεν καλύπτει, κατά κανόνα, τις γενικές γνώσεις που απαιτούνται στο κράτος μέλος υποδοχής για τον αντίστοιχο νομικό τομέα· ότι, εξάλλου, ο στόχος του γενικού συστήματος αναγνώρισης των διπλωμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης δεν είναι ούτε η τροποποίηση των επαγγελματικών κανόνων, συμπεριλαμβανομένων των δεοντολογικών, που ισχύουν για κάθε πρόσωπο που ασκεί επάγγελμα στο έδαφος κράτους μέλους, ούτε η εξαίρεση των μεταναστών από την εφαρμογή αυτών των κανόνων· ότι το εν λόγω σύστημα προβλέπει απλώς κατάλληλα μέτρα που εξασφαλίζουν ότι ο μετανάστης συμμορφώνεται προς τους επαγγελματικούς κανόνες του κράτους μέλους υποδοχής·

ότι τα άρθρα 49, 57 παράγραφος 1 και 66 της συνθήκης αναθέτουν στην Κοινότητα τις αρμοδιότητες για τη θέσπιση των διατάξεων που είναι αναγκαίες για τη θέσπιση και τη λειτουργία ενός τέτοιου συστήματος·

ότι το γενικό σύστημα αναγνώρισης των διπλωμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

δεν θίγει την εφαρμογή των άρθρων 48 παράγραφος 4 και 55 της συνθήκης·
ότι το εν λόγω σύστημα, ενισχύοντας το δικαίωμα του ευρωπαίου πολίτη να
χρησιμοποιεί τις επαγγελματικές του γνώσεις σε οποιοδήποτε κράτος μέλος,
ολοκληρώνει και συγχρόνως ενισχύει το δικαίωμά του να αποκτή τις γνώσεις
αυτές, όπου επιθυμεί·

ότι, μετά από κάποιο διάστημα εφαρμογής, το σύστημα αυτό πρέπει να αξιολογηθεί
προκειμένου να προσδιοριστεί, ιδίως, σε ποιο βαθμό μπορεί να βελτιωθεί η
αποτελεσματικότητα της λειτουργίας του ή να επεκταθεί το πεδίο εφαρμογής του,
ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1

Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας νοείται:

α) ως δίπλωμα, οποιοδήποτε δίπλωμα, πιστοποιητικό ή άλλος τίτλος ή οποιοδήποτε
σύνολο τέτοιων διπλωμάτων, πιστοποιητικών ή άλλων τίτλων:

- που έχει χορηγηθεί από αρμόδια αρχή κράτους μέλους, η οποία έχει οριστεί
σύμφωνα με τις νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις του εν λόγω
κράτους μέλους,

- από το οποίο προκύπτει ότι ο κάτοχός του παρακολούθησε με επιτυχία κύκλο
σπουδών μετά τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, διάρκειας τουλάχιστον τριών ετών ή
ισοδύναμης διάρκειας με ελαστική παρακολούθηση, σε πανεπιστήμιο ή ανώτατο
εκπαιδευτικό ίδρυμα ή άλλο ίδρυμα του αυτού εκπαιδευτικού επιπέδου και,
ενδεχομένως, ότι παρακολούθησε με επιτυχία την επαγγελματική εκπαίδευση που
απαιτείται επιπλέον του κύκλου σπουδών μετά τη δευτεροβάθμια, και

- από το οποίο προκύπτει ότι ο κάτοχός του διαθέτει τα απαιτούμενα
επαγγελματικά προσόντα για να αναλάβει ή να ασκήσει επάγγελμα που είναι
νομοθετικά κατοχυρωμένο στο εν λόγω κράτος μέλος,

εφόσον η εκπαίδευση που πιστοποιείται από το εν λόγω δίπλωμα, πιστοποιητικό ή
άλλο τίτλο έχει πραγματοποιηθεί κατά το μεγαλύτερο της μέρος στην Κοινότητα, ή
εφόσον ο κάτοχος του έχει τριετή επαγγελματική πείρα που βεβαιούται από το
κράτος μέλος το οποίο έχει αναγνωρίσει ένα εξωκοινοτικό δίπλωμα, πιστοποιητικό
ή άλλο τίτλο.

Εξομοιώνεται προς δίπλωμα κατά την έννοια του πρώτου εδαφίου, οποιοδήποτε
δίπλωμα, πιστοποιητικό ή άλλος τίτλος ή οποιοδήποτε σύνολο τέτοιων
διπλωμάτων, πιστοποιητικών ή άλλων τίτλων έχει χορηγηθεί από αρμόδια αρχή σε
κράτος μέλος, εφόσον πιστοποιεί εκπαίδευση που έχει πραγματοποιηθεί εντός της
Κοινότητας και που αναγνωρίζεται από αρμόδια αρχή του εν λόγω κράτους μέλους
ως ισοτίμου επιπέδου και εφόσον παρέχει τα ίδια δικαιώματα πρόσβασης ή
άσκησης ενός νομοθετικά κατοχυρωμένου επαγγέλματος·

β) ως κράτος μέλος υποδοχής, το κράτος μέλος στο οποίο ο υπήκοος κράτους
μέλους ζητεί να ασκήσει ένα επάγγελμα το οποίο είναι νομοθετικά κατοχυρωμένο
ενώ δεν έχει αποκτήσει στο εν λόγω κράτος μέλος το δίπλωμα το οποίο διαθέτει ή
δεν έχει ασκήσει στο εν λόγω κράτος μέλος για πρώτη φορά το περί ου ο λόγος
επάγγελμα·

γ) ως νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα, η δραστηριότητα ή το σύνολο
νομοθετικά κατοχυρωμένων επαγγελματικών δραστηριοτήτων που αποτελούν το
επάγγελμα αυτό σε ένα κράτος μέλος·

δ) ως νομοθετικά κατοχυρωμένη επαγγελματική δραστηριότητα, η επαγγελματική
δραστηριότητα για την πρόσβαση στην οποία, την εξάσκησης της ή για ένα τρόπο
εξασκήσεώς της, σε ένα κράτος μέλος απαιτείται, αμέσως ή εμμέσως, βάσει
νομοθετικών, κανονιστικών ή διοικητικών διατάξεων, η κατοχή διπλώματος.

Τρόπους εξασκήσεως μιας νομοθετικά κατοχυρωμένης επαγγελματικής
δραστηριότητας συνιστούν ιδίως:

- η εξάσκηση δραστηριότητας υπό επαγγελματικό τίτλο, εφόσον η χρήση αυτού
του τίτλου επιτρέπεται μόνον στους έχοντες δίπλωμα που καθορίζεται από
νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις,

- στον τομέα της υγείας, η εξάσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας, εφόσον για
την επ' αμοιβή εξάσκηση αυτής της δραστηριότητας, ή/και την επιστροφή των

ιατρικών δαπανών, απαιτείται σύμφωνα με το εθνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης η κατοχή διπλώματος.

Εφόσον το πρώτο εδάφιο δεν εφαρμόζεται, εξομοιώνεται προς νομοθετικά κατοχυρωμένη επαγγελματική δραστηριότητα, η επαγγελματική δραστηριότητα των μελών ένωσης ή οργάνωσης κύριος στόχος των οποίων είναι η προαγωγή και η διατήρηση της στάθμης του οικείου επαγγέλματος σε υψηλά επίπεδα, και οι οποίες, για την επίτευξη αυτού του στόχου, τυγχάνουν αναγνώρισεως υπό ειδική μορφή σε κράτος μέλος και

- χορηγούν στα μέλη τους δίπλωμα,
- υποβάλλουν τα μέλη τους σε επαγγελματικούς κανόνες τους οποίους θεσπίζουν οι ίδιες, και
- παρέχουν σ' αυτά το δικαίωμα να κάνουν χρήση τίτλου ή συντομογραφίας ή ιδιότητας που αντιστοιχεί προς αυτό το δίπλωμα.

Στο παράρτημα περιλαμβάνεται ενδεικτικός κατάλογος των ενώσεων ή οργανώσεων που πληρούν τους όρους του δεύτερου εδαφίου κατά την έκδοση της παρούσας οδηγίας. Όταν κράτος μέλος αναγνωρίζει μια ένωση ή οργάνωση, σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο, ενημερώνει σχετικά την Επιτροπή η οποία δημοσιεύει την πληροφορία αυτή στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ·

ε) ως επαγγελματική πείρα, η πραγματική και νομική άσκηση του σχετικού επαγγέλματος σ' ένα κράτος μέλος·

στ) ως πρακτική άσκηση προσαρμογής, η άσκηση νομοθετικά κατοχυρωμένου επαγγέλματος που πραγματοποιείται στο κράτος μέλος υποδοχής υπό την ευθύνη αναγνωρισμένου επαγγελματία και που συνοδεύεται, ενδεχομένως, από συμπληρωματική εκπαίδευση. Η πρακτική άσκηση υπόκειται σε αξιολόγηση. Οι λεπτομερείς κανόνες της πρακτικής άσκησης και της αξιολόγησής της καθώς και το νομικό καθεστώς του ασκούμενου μετανάστη καθορίζονται από την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους υποδοχής·

ζ) ως δοκιμασία επάρκειας, έλεγχος που αφορά αποκλειστικά τις επαγγελματικές γνώσεις του αιτούντος, ασκείται δε από τις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους υποδοχής με σκοπό να εκτιμηθεί η ικανότητα του αιτούντος να εξασκήσει νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα στο εν λόγω κράτος μέλος.

Για τη διενέργεια του ελέγχου αυτού, οι αρμόδιες αρχές, με βάση τη σύγκριση της εκπαίδευσης που απαιτεί το κράτος μέλος υποδοχής με την εκπαίδευση του αιτούντος, καταρτίζουν κατάλογο των τομέων γνώσεων οι οποίοι δεν καλύπτονται από το δίπλωμα, ή τον(τους) τίτλο(ους) που επικαλείται ο αιτών.

Στη δοκιμασία επάρκειας πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι ο αιτών είναι αναγνωρισμένος επαγγελματίας στο κράτος μέλος καταγωγής ή προέλευσής του. Η δοκιμασία αυτή καλύπτει τομείς γνώσεων που επιλέγονται μεταξύ εκείνων που περιλαμβάνονται στον κατάλογο και των οποίων η γνώση αποτελεί βασική προϋπόθεση για την εξάσκηση του επαγγέλματος στο κράτος μέλος υποδοχής. Η εν λόγω δοκιμασία μπορεί επίσης να καλύπτει τη γνώση της δεοντολογίας που ισχύει για τις οικείες δραστηριότητες στο κράτος μέλος υποδοχής. Οι λεπτομερείς κανόνες της δοκιμασίας επάρκειας καθορίζονται από τις αρμόδιες αρχές του εν λόγω κράτους μέλους, τηρουμένων των κανόνων του κοινοτικού δικαίου.

Το νομικό καθεστώς, στο οποίο υπάγεται το κράτος μέλος υποδοχής ο αιτών που επιθυμεί να δοκιμαστεί για τη δοκιμασία επάρκειας στο ίδιο κράτος, καθορίζεται από τις αρμόδιες αρχές του κράτους αυτού.

Άρθρο 2

Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στους υπηκόους κράτους μέλους οι οποίοι επιθυμούν να ασκήσουν ως ελεύθεροι επαγγελματίες ή μισθωτοί, νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα σε κράτος μέλος υποδοχής.

Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στα επαγγέλματα τα οποία διέπει ειδική οδηγία που καθιερώνει αμοιβαία αναγνώριση διπλωμάτων μεταξύ των κρατών μελών.

(1) ΕΕ αριθ. C 217 της 28. 8. 1985, σ. 3 και ΕΕ αριθ. C 143 της 10. 6. 1986, σ. 7.

(2) ΕΕ αριθ. C 345 της 31. 12. 1985, σ. 80 και ΕΕ αριθ. C 309 της 5. 12. 1988.

(3) ΕΕ αριθ. C 75 της 3. 4. 1986, σ. 5.

Άρθρο 3

Όταν, στο κράτος μέλος υποδοχής, η πρόσβαση σε νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα ή η εξάσκησή του προϋποθέτει την κατοχή διπλώματος, η αρμόδια αρχή δεν μπορεί να αρνείται σε υπήκοο κράτους μέλους την πρόσβαση στο επάγγελμα αυτό ή την εξάσκησή του, υπό τους ίδιους όρους με τους ημεδαπούς, επικαλούμενη την έλλειψη προσόντων:

α) αν ο αιτών κατέχει το δίπλωμα που επιβάλλεται από άλλο κράτος μέλος για την πρόσβαση στο εν λόγω επάγγελμα ή την εξάσκησή του στο έδαφός του και το οποίο έχει ληφθεί σε ένα κράτος μέλος, ή

β) αν ο αιτών έχει εξασκήσει το επάγγελμα αυτό με πλήρη απασχόληση επί δύο έτη κατά τη διάρκεια των δέκα τελευταίων ετών σε άλλο κράτος μέλος που δεν κατοχυρώνει νομοθετικά αυτό το επάγγελμα, κατά την έννοια του άρθρου 1 στοιχείο γ) και του άρθρου 1 στοιχείο δ) εδάφιο πρώτο, και έχει αποκτήσει έναν ή περισσότερους τίτλους εκπαίδευσης:

- που έχουν χορηγηθεί από αρμόδια αρχή κράτους μέλους, η οποία έχει οριστεί σύμφωνα με τις νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις του κράτους αυτού,

- από τους οποίους προκύπτει ότι ο κάτοχός τους παρακολούθησε με επιτυχία κύκλο σπουδών μετά τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, διάρκειας τουλάχιστον τριών ετών, ή ισοδύναμης διάρκειας με ελαστική παρακολούθηση, σε πανεπιστήμιο ή ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα ή άλλο ίδρυμα του αυτού εκπαιδευτικού επιπέδου ενός κράτους μέλους και, ενδεχομένως, ότι παρακολούθησε με επιτυχία την επαγγελματική εκπαίδευση που απαιτείται επιπλέον του κύκλου σπουδών μετά τη δευτεροβάθμια, και

- που προετοίμασαν τον αιτούντα για την εξάσκηση του εν λόγω επαγγέλματος. Εξομοιώνεται προς τον τίτλο εκπαίδευσης που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο, οποιοσδήποτε τίτλος ή σύνολο τίτλων έχει χορηγηθεί από αρμόδια αρχή σε κράτος μέλος, εφόσον πιστοποιεί εκπαίδευση που έχει αποκτηθεί εντός της Κοινότητας και αναγνωρίζεται από αυτό το κράτος μέλος ως ισοδύναμου επιπέδου, υπό τον όρο ότι η αναγνώριση αυτή έχει κοινοποιηθεί στα άλλα κράτη μέλη και στην Επιτροπή.

Άρθρο 4

1. Το άρθρο 3 δεν θίγει την ευχέρεια του κράτους μέλους υποδοχής να απαιτεί επίσης από τον αιτούντα:

α) να αποδεικνύει ότι διαθέτει επαγγελματική πείρα, όταν η διάρκεια της εκπαίδευσης την οποία επικαλείται, σύμφωνα με το άρθρο 3 στοιχεία α) και β), είναι κατά ένα τουλάχιστον έτος κατώτερη από τη διάρκεια που απαιτείται στο κράτος μέλος υποδοχής. Στην περίπτωση αυτή, η διάρκεια της απαιτούμενης επαγγελματικής πείρας:

- δεν μπορεί να υπερβαίνει το διπλάσιο της ελλείπουσας περιόδου εκπαίδευσης, εφόσον η ελλείπουσα περίοδος αφορά τις μεταδευτεροβάθμιες σπουδές ή περίοδο επαγγελματικής άσκησης πραγματοποιούμενη υπό την καθοδήγηση υπεύθυνου επαγγελματία και ολοκληρώνεται με εξετάσεις,

- δεν μπορεί να υπερβαίνει την ελλείπουσα περίοδο εκπαίδευσης, εφόσον αυτή αφορά περίοδο άσκησης του επαγγέλματος που διεξάγεται με τη βοήθεια αναγνωρισμένου επαγγελματία.

Όσον αφορά τα διπλώματα, κατά την έννοια του άρθρου 1 στοιχείο α) τελευταίο εδάφιο, η διάρκεια της εκπαίδευσης που αναγνωρίζεται ως ισοδύναμη υπολογίζεται σε συνάρτηση με την εκπαίδευση η οποία καθορίζεται στο άρθρο 1 στοιχείο α) πρώτο εδάφιο.

Κατά την εφαρμογή του παρόντος στοιχείου, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η επαγγελματική πείρα που αναφέρεται στο άρθρο 3 στοιχείο β).

Πάντως, η διάρκεια της απαιτούμενης επαγγελματικής πείρας δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τέσσερα έτη·

β) να πραγματοποιήσει πρακτική άσκηση προσαρμογής, επί τρία έτη κατ' ανώτατο

όριο, ή να υποβληθεί σε δοκιμασία επάρκειας:

- όταν η εκπαίδευση την οποία έχει λάβει, σύμφωνα με το άρθρο 3 στοιχεία α) και β), αφορά τομείς γνώσεων ουσιωδώς διαφορετικούς από εκείνους που καλύπτονται από το δίπλωμα που απαιτείται στο κράτος μέλος υποδοχής, ή
- όταν, στην περίπτωση που προβλέπεται στο άρθρο 3 στοιχείο α), το νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα στο κράτος μέλος υποδοχής περιλαμβάνει μία ή περισσότερες νομοθετικά κατοχυρωμένες επαγγελματικές δραστηριότητες οι οποίες δεν υφίστανται στο νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα στο κράτος μέλος καταγωγής ή προέλευσης του αιτούντος και χαρακτηριστικό της διαφοράς αυτής είναι ειδική εκπαίδευση που απαιτείται στο κράτος μέλος υποδοχής, και που αφορά τομείς γνώσεων ουσιωδώς διαφορετικούς από εκείνους που καλύπτονται από το δίπλωμα που προσκομίζει ο αιτών, ή
- όταν, στην περίπτωση που προβλέπεται στο άρθρο 3 στοιχείο β), το νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα στο κράτος μέλος υποδοχής περιλαμβάνει μία ή περισσότερες νομοθετικά κατοχυρωμένες επαγγελματικές δραστηριότητες που δεν υφίστανται στο επάγγελμα που ασκεί ο αιτών στο κράτος μέλος καταγωγής ή προέλευσης και χαρακτηριστικό της διαφοράς είναι ειδική εκπαίδευση που απαιτείται στο κράτος μέλος υποδοχής και που αφορά τομείς γνώσεων ουσιωδώς διαφορετικούς από εκείνους που καλύπτονται από τον ή τους τίτλους, που προσκομίζει ο αιτών.

Εάν το κράτος μέλος υποδοχής κάνει χρήση αυτής της δυνατότητας, οφείλει να παρέχει στον αιτούντα την επιλογή μεταξύ πρακτικής άσκησης προσαρμογής και δοκιμασίας επάρκειας. Στην περίπτωση επαγγελματών, η εξάσκηση των οποίων απαιτεί επακριβή γνώση του εθνικού δικαίου και ως προς τα οποία η παροχή συμβουλών ή/και συνδρομής σε θέματα εθνικού δικαίου αποτελεί ουσιώδες και σταθερό στοιχείο της άσκησης των επαγγελματικών δραστηριοτήτων τους, το κράτος μέλος υποδοχής μπορεί, κατά παρέκκλιση από την αρχή αυτή, να επιβάλλει δοκιμασία επάρκειας ή την πρακτική άσκηση προσαρμογής. Εάν το κράτος μέλος υποδοχής προτίθεται να θεσπίσει παρεκκλίσεις από την ευχέρεια επιλογής του αιτούντος και για άλλα επαγγέλματα, εφαρμόζεται η διαδικασία του άρθρου 10. 2. Ωστόσο, το κράτος μέλος υποδοχής δεν μπορεί να εφαρμόζει σωρευτικά τις διατάξεις της παραγράφου 1 στοιχεία α) και β).

Άρθρο 5

Με την επιφύλαξη των άρθρων 3 και 4, το κράτος μέλος υποδοχής έχει την ευχέρεια να επιτρέπει στον αιτούντα, προκειμένου να βελτιωθούν οι δυνατότητες προσαρμογής του στο επαγγελματικό περιβάλλον, στο εν λόγω κράτος, να πραγματοποιεί εκεί, βάσει ισοτιμίας, το μέρος εκείνο της επαγγελματικής εκπαίδευσης που συνίσταται στην άσκηση του επαγγέλματος που διεξάγεται με τη βοήθεια αναγνωρισμένου επαγγελματία, το οποίο δεν είχε πραγματοποιήσει στο κράτος μέλος προέλευσης ή καταγωγής.

Άρθρο 6

1. Η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους υποδοχής που θέτει ως όρο για την πρόσβαση σε νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα την προσκόμιση αποδείξεων σχετικά με την εντιμότητα, το ήθος ή τη μη κήρυξη σε πτώχευση ή που αναστέλλει ή απαγορεύει την εξάσκηση ενός νομοθετικά κατοχυρωμένου επαγγέλματος σε περίπτωση σοβαρού επαγγελματικού παραπτώματος ή ποινικού αδικήματος, δέχεται ως επαρκή απόδειξη για τους υπηκόους των κρατών μελών οι οποίοι επιθυμούν να εξασκήσουν το επάγγελμα αυτό στο έδαφός του, την προσκόμιση εγγράφων που έχουν εκδοθεί από τις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους καταγωγής ή προέλευσης και από τα οποία προκύπτει ότι πληρούνται οι όροι αυτοί. Όταν τα έγγραφα που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο δεν χορηγούνται από τις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους καταγωγής ή προέλευσης, αντικαθίστανται από έννομη δήλωση ή, στα κράτη μέλη όπου δεν υπάρχει όρκος αυτού του είδους, από επίσημη δήλωση στην οποία προβαίνει ο ενδιαφερόμενος ενώπιον αρμόδιας δικαστικής ή διοικητικής αρχής, ή, ενδεχομένως, ενώπιον συμβολαιογράφου ή

ενός αναγνωρισμένου επαγγελματικού οργανισμού του κράτους μέλους καταγωγής ή προέλευσης ο οποίος χορηγεί βεβαίωση που αποδεικνύει αυτόν τον όρκο ή την επίσημη δήλωση.

2. Όταν η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους υποδοχής απαιτεί από τους υπηκόους του ίδιου κράτους μέλους, ως προϋπόθεση για την πρόσβαση σε νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα ή την εξάσκησή του, έγγραφο σχετικό με τη σωματική ή ψυχική υγεία, η αρχή αυτή δέχεται ως επαρκή απόδειξη την προσκόμιση του εγγράφου που απαιτείται για το σκοπό αυτό στο κράτος μέλος καταγωγής ή προέλευσης.

Όταν το κράτος μέλος καταγωγής ή προέλευσης δεν απαιτεί τέτοιο έγγραφο για την πρόσβαση στο σχετικό επάγγελμα ή την εξάσκησή του, το κράτος μέλος υποδοχής δέχεται από του υπηκόους του κράτους μέλους καταγωγής ή προέλευσης βεβαίωση χορηγούμενη από την αρμόδια αρχή του κράτους αυτού, η οποία να αντιστοιχεί στις βεβαιώσεις του κράτους μέλους υποδοχής.

3. Η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους υποδοχής μπορεί να απαιτεί να μην είναι παλαιότερα των τριών μηνών κατά την υποβολή τους τα έγγραφα ή οι βεβαιώσεις που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2.

4. Όταν η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους υποδοχής απαιτεί από τους υπηκόους αυτού του κράτους μέλους όρκο ή επίσημη δήλωση για την πρόσβαση σε νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα ή για την εξάσκησή του, και σε περίπτωση που ο τύπος του όρκου ή της δήλωσης αυτής δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τους υπηκόους των άλλων κρατών μελών, η εν λόγω αρχή μεριμνά ώστε να προτείνεται στους ενδιαφερόμενους κατάλληλος και ισοδύναμος τύπος όρκου ή δήλωσης.

Άρθρο 7

1. Η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους υποδοχής αναγνωρίζει, στους υπηκόους των κρατών μελών που πληρούν τους όρους για την πρόσβαση σε νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα και για την εξάσκησή του στο έδαφός του, το δικαίωμα να φέρουν τον επαγγελματικό τίτλο του κράτους μέλους υποδοχής που αντιστοιχεί στο εν λόγω επάγγελμα.

2. Η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους υποδοχής αναγνωρίζει στους υπηκόους των κρατών μελών, που πληρούν τους όρους για την πρόσβαση σε νομοθετικά κατοχυρωμένη επαγγελματική δραστηριότητα και για την άσκησή της στο έδαφός του, το δικαίωμα να κάνουν χρήση του νόμιμου ακαδημαϊκού τίτλου, τον οποίο απέκτησαν στο κράτος μέλος καταγωγής ή προέλευσης, και, ενδεχομένως, της σύντμής της, στη γλώσσα του κράτους αυτού. Το κράτος μέλος υποδοχής μπορεί να επιβάλλει να συνοδεύεται ο τίτλος αυτός από το όνομα και τον τόπο, όπου βρίσκεται το εκπαιδευτικό ίδρυμα, ή να αναφέρεται η εξεταστική επιτροπή που τον έχει χορηγήσει.

3. Εφόσον ένα επάγγελμα κατοχυρώνεται νομοθετικά στο κράτος μέλος υποδοχής από ένωση ή οργάνωση κατά την έννοια του άρθρου 1 στοιχείο δ), οι υπήκοοι των κρατών μελών δικαιούνται να φέρουν τον επαγγελματικό τίτλο ή τη σχετική σύντμηση που απονέμει η ένωση ή οργάνωση αυτή, μόνο εφόσον αποδεικνύουν ότι είναι μέλη της.

Όταν η ένωση ή η οργάνωση εξαρτά την ιδιότητα του μέλους από την ύπαρξη ορισμένων προσόντων, μπορεί να εφαρμόσει την απαίτηση αυτή σε υπηκόους άλλων κρατών μελών κατόχους διπλώματος κατά την έννοια του άρθρου 1 στοιχείο α), ή τίτλου εκπαίδευσης κατά την έννοια του άρθρου 3 στοιχείο β), μόνον εφόσον πληρούνται οι όροι της παρούσας οδηγίας, και ιδίως των άρθρων 3 και 4.

Άρθρο 8

1. Το κράτος μέλος υποδοχής δέχεται ως απόδειξη του ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4, τις βεβαιώσεις και τα έγγραφα τα οποία έχουν εκδώσει οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών και τα οποία πρέπει να υποβάλλει ο ενδιαφερόμενος, προς υποστήριξη της αίτησής του για την

εξάσκηση του σχετικού επαγγέλματος.

2. Η διαδικασία εξέτασης της αίτησης για την εξάσκηση νομοθετικά κατοχυρωμένου επαγγέλματος πρέπει να ολοκληρώνεται το συντομότερο δυνατό με την έκδοση αιτιολογημένης απόφασης της αρμόδιας αρχής του κράτους μέλους υποδοχής, το αργότερο τέσσερις μήνες από την υποβολή του πλήρους φακέλου του ενδιαφερόμενου. Κατά της απόφασης αυτής ή ελλείψει απόφασης μπορούν να ασκούνται ένδικα μέσα εσωτερικού δικαίου.

Άρθρο 9

1. Τα κράτη μέλη ορίζουν, μέσα στην προθεσμία που προβλέπεται στο άρθρο 12, τις αρχές που είναι αρμόδιες να δέχονται τις αιτήσεις και να λαμβάνουν τις αποφάσεις που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία.

Τα κράτη μέλη ενημερώνουν σχετικά τα υπόλοιπα κράτη μέλη και την Επιτροπή.

2. Κάθε κράτος μέλος ορίζει ένα συντονιστή των δραστηριοτήτων των αρχών που αναφέρονται στην παράγραφο 1 και ενημερώνει σχετικά τα άλλα κράτη μέλη και την Επιτροπή. Ο ρόλος του συντονιστή είναι να προωθή την ενιαία εφαρμογή της παρούσας οδηγίας σε όλα τα σχετικά επαγγέλματα. Συνιστάται παρά τη Επιτροπή μια ομάδα συντονισμού που απαρτίζεται από τους συντονιστές που ορίζουν τα κράτη μέλη ή τους αναπληρωτές τους και προεδρεύεται από αντιπρόσωπο της Επιτροπής.

Ο ρόλος της ομάδας αυτής είναι:

- να διευκολύνει την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας,
- να συγκεντρώνει όλες τις χρήσιμες πληροφορίες για την εφαρμογή της οδηγίας στα κράτη μέλη.

Η Επιτροπή μπορεί να ζητά τη γνώμη της ομάδας αυτής σχετικά με τις τυχόν τροποποιήσεις του ισχύοντος συστήματος.

3. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα για την παροχή των αναγκαίων πληροφοριών σχετικά με την αναγνώριση των διπλωμάτων στα πλαίσια της παρούσας οδηγίας. Στο έργο αυτό, τα κράτη μέλη μπορούν να επικουρούνται από το κέντρο ενημέρωσης σχετικά με την ακαδημαϊκή αναγνώριση των διπλωμάτων και των περιόδων σπουδών το οποίο έχει συσταθεί από τα κράτη μέλη βάσει του ψηφίσματος του Συμβουλίου και των Υπουργών Παιδείας που συνήλθαν στα πλαίσια του Συμβουλίου της 9ης Φεβρουαρίου 1976 (1), και, ενδεχομένως, από τις κατάλληλες επαγγελματικές ενώσεις ή οργανώσεις. Η Επιτροπή αναλαμβάνει τις αναγκαίες πρωτοβουλίες για να εξασφαλίσει την προώθηση και το συντονισμό της παροχής των αναγκαίων πληροφοριών.

Άρθρο 10

1. Εάν κράτος μέλος προτίθεται, κατ' εφαρμογή του άρθρου 4 παράγραφος 1 στοιχείο β) δεύτερο εδάφιο τρίτη φράση, να μην παραχωρήσει στον αιτούντα την επιλογή μεταξύ πρακτικής άσκησης προσαρμογής και δοκιμασίας επάρκειας για ένα επάγγελμα κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας, διαβιβάζει αμέσως στην Επιτροπή το σχέδιο της σχετικής διάταξης. Ταυτόχρονα, το κράτος μέλος αυτό ενημερώνει την Επιτροπή για τους λόγους που καθιστούν αναγκαία μια τέτοια διάταξη.

Η Επιτροπή ενημερώνει αμέσως τα άλλα κράτη μέλη σχετικά με το σχέδιο· η Επιτροπή μπορεί ακόμη να ζητά τη γνώμη της συντονιστικής ομάδας, που αναφέρεται στο άρθρο 9 παράγραφος 2 σχετικά με το σχέδιο αυτό.

2. Ανεξάρτητα από τη δυνατότητα της Επιτροπής και των λοιπών κρατών μελών να διατυπώνουν παρατηρήσεις σχετικά με το σχέδιο, το κράτος μέλος μπορεί να θεσπίσει τη διάταξη μόνον εφόσον παρέλθει τρίμηνο χωρίς η Επιτροπή να εκφράσει αντιρρήσεις, με σχετική απόφαση.

3. Μετά από αίτηση κράτους μέλους ή της Επιτροπής, τα κράτη μέλη τους γνωστοποιούν αμελλητί το τελικό κείμενο της διάταξης που θεσπίζεται κατ' εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 11

Μετά τη λήξη της προθεσμίας που προβλέπεται στο άρθρο 12, τα κράτη μέλη διαβιβάζουν στην Επιτροπή, κάθε δύο χρόνια, έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του ισχύοντος συστήματος.

Εκτός από τα γενικά σχόλια, η έκθεση αυτή περιλαμβάνει στατιστικό πίνακα των αποφάσεων που έχουν ληφθεί καθώς και περιγραφή των κυριοτέρων προβλημάτων που προκύπτουν από την εφαρμογή της οδηγίας.

Άρθρο 12

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα μέτρα που είναι αναγκαία για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία εντός δύο ετών από την κοινοποίησή της (2). Ενημερώνουν αμέσως την Επιτροπή σχετικά.

Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στη Επιτροπή το κείμενο των ουσιωδών διατάξεων εσωτερικού δικαίου που θεσπίζουν στον τομέα που διέπει η παρούσα οδηγία.

Άρθρο 13

Το αργότερο πέντε χρόνια μετά την ημερομηνία που ορίζεται στο άρθρο 12, η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο, έκθεση σχετικά με την πορεία της εφαρμογής του γενικού συστήματος αναγνώρισης των διπλωμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που πιστοποιούν επαγγελματική εκπαίδευση ελάχιστης διάρκειας τριών ετών.

Αφού προβεί σε όλες τις αναγκαίες διαβουλεύσεις, η Επιτροπή παρουσιάζει με την ευκαιρία αυτή τα συμπεράσματά της όσον αφορά τις τροποποιήσεις που πρέπει ενδεχομένως να γίνουν στο σύστημα. Η Επιτροπή υποβάλλει, ενδεχομένως, ταυτόχρονα προτάσεις για τη βελτίωση των υφισταμένων ρυθμίσεων με σκοπό τη διευκόλυνση της ελεύθερης κυκλοφορίας, του δικαιώματος εγκατάστασης και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών για τα πρόσωπα που αφορά η εν λόγω οδηγία.

Άρθρο 14

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες, 21 Δεκεμβρίου 1988.

Για το Συμβούλιο

Η Πρόεδρος

B. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

(1) ΕΕ αριθ. C 38 της 19. 2. 1976, σ. 1.

(2) Η παρούσα οδηγία κοινοποιήθηκε στα κράτη μέλη στις 4 Ιανουαρίου 1989.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Κατάλογος των επαγγελματικών ενώσεων ή οργανώσεων που πληρούν τους όρους του άρθρου 1 στοιχείο δ) δεύτερο εδάφιο

ΙΡΛΑΝΔΙΑ (1)

1. The Institute of Chartered Accountants in Ireland (2)
2. The Institute of Certified Public Accountants in Ireland (2)
3. The Association of Certified Accountants (2)
4. Institution of Engineers of Ireland
5. Irish Planning Institute

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

1. Institute of Chartered Accountants in England and Wales
2. Institute of Chartered Accountants of Scotland
3. Institute of Chartered Accountants in Ireland
4. Chartered Association of Certified Accountants
5. Chartered Institute of Loss Adjusters
6. Chartered Institute of Management Accountants
7. Institute of Chartered Secretaries and Administrators
8. Chartered Insurance Institute

9. Institute of Actuaries
10. Faculty of Actuaries
11. Chartered Institute of Bankers
12. Institute of Bankers in Scotland
13. Royal Institution of Chartered Surveyors
14. Royal Town Planning Institute
15. Chartered Society of Physiotherapy
16. Royal Society of Chemistry
17. British Psychological Society
18. Library Association
19. Institute of Chartered Foresters
20. Chartered Institute of Building
21. Engineering Council
22. Institute of Energy
23. Institution of Structural Engineers
24. Institution of Civil Engineers
25. Institution of Mining Engineers
26. Institution of Mining and Metallurgy

(1) Ιρλανδοί υπήκοοι είναι επίσης μέλη των ακόλουθων ενώσεων ή οργανώσεων στο Ηνωμένο Βασίλειο:

Institute of Chartered Accountants in England and Wales

Institute of Chartered Accountants of Scotland

Institute of Actuaries

Faculty of Actuaries

The Chartered Institute of Management Accountants

Institute of Chartered Secretaries and Administrators

Royal Town Planning Institute

Royal Institution of Chartered Surveyors

Chartered Institute of Building.

(2) Για τους σκοπούς αποκλειστικά της δραστηριότητας ελέγχου των λογαριασμών.

ΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Στο άρθρο 9 παράγραφος 1

Το Συμβούλιο και η Επιτροπή συμφωνούν ότι πρέπει να ζητείται η γνώμη των επαγγελματικών συλλόγων και των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ή οι σύλλογοι και τα ιδρύματα αυτά, να συμμετέχουν κατάλληλα στη διαδικασία λήψεως αποφάσεων.

27. Institution of Electrical Engineers
28. Institution of Gas Engineers
29. Institution of Mechanical Engineers
30. Institution of Chemical Engineers
31. Institution of Production Engineers
32. Institution of Marine Engineers
33. Royal Institution of Naval Architects
34. Royal Aeronautical Society
35. Institute of Metals
36. Chartered Institution of Building Services Engineers
37. Institute of Measurement and Control
38. British Computer Society